

Sygn. akt I C 854/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny
wskładzie:

Przewodniczący: SSO Aneta Fiałkowska – Sobczyk

Protokolant: Aneta Łokaj

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa M. Z.

przeciwko B. W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki M. Z. na rzecz pozwanej B. W. kwotę 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt I C 854/11

UZASADNIENIE

W ostatecznie sprecyzowanym pozwie (w piśmie z dnia 10.02.2012 r.) **powódka M. Z.** wniosła o:

1. uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny nieruchomości z dnia 18 lipca 2006 r., zawartej przez **pozwaną B. W.** i dłużnika W. Z. (1) z pokrzywdzeniem powódki, której przysługuje wierzytelność przeciwko W. Z. (1) w wysokości 135 000 zł, stwierdzona tytułem wykonawczym w postaci aktu notarialnego z dnia 26 maja 2011 roku, w którym dłużnik poddał się egzekucji wraz z klauzulą wykonalności nadaną w dniu 5 sierpnia 2011 roku;

2. zobowiązanie **pozwanej B. W.** do znoszenia egzekucji z nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...), położony we W. przy ul. (...), stanowiącej przedmiot umowy darowizny do kwoty 135 000 zł, w celu zaspokojenia wierzytelności wynikającej z tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego z dnia 26 maja 2011 roku wraz z klauzulą wykonalności.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że przysługuje jej wierzytelność względem W. Z. (1) w kwocie 135 000 zł wynikająca z umowy pożyczki, zawartej w dniu 25 maja 2011 r. Z tytułu powyższego zadłużenia, dłużniczka poddała się egzekucji w trybie art. 777§1 pkt 5 k.p.c. co do kwoty 135 000 zł.

W. Z. (1) nie zwróciła na jej rzecz przedmiotowej pożyczki. Ponadto, pomimo świadomości co do ciążącego na niej zadłużenia względem powódki, dłużniczka przekazała nieodpłatnie mieszkanie stanowiące cały jej majątek osobie bliskiej tj. córce B. W.. Po dokonaniu darowizny, W. Z. (1) stała się osobą niewypłacalną, gdyż utrzymuje się ona jedynie z emerytury w wysokości 798 zł.

Powódka zaznaczała, że dłużniczka wiedziała, że dokonana czynność darowizny miała na celu pokrzywdzenie powódki, gdyż biorąc od niej pożyczone pieniądze składała deklaracje, że po wykupieniu mieszkania rozliczy się z powódką.

Ostatecznie jednak W. Z. (1) bez wiedzy powódki, przekazała mieszkanie nieodpłatnie innej osobie, przez co stała się niewypłacalna.

Z uwagi na to, że B. W. jest osobą bliską W. Z. (1) oraz czynność była nieodpłatna, zdaniem powódki, dochodzone przez nią roszczenie jest zasadne, chociażby pozwana nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Jako podstawę prawną zgłoszonego żądania powódka wskazała przepisy art. 527 §1 k.c. w zw. z art. 531 §1 k.c.

W odpowiedzi na pozew pozwana B. W. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu swojego stanowiska w sprawie pozwana, w pierwszej kolejności zakwestionowała fakt udzielenia przez powódkę M. Z. w dniu 10.06.2006 r. lub po tej dacie, na rzecz teściowej W. Z. (1), pożyczki objętej umową z dnia 10.06.2006 r., potwierdzonej aneksem z dnia 26.05.2011 r. oraz aktem notarialnym Rep. A (...) – oświadczeniem o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777§1 kpt 5 k.p.c. Pozwana zakwestionowała również prawdziwość podpisów W. Z. (1) na powyższych dokumentach.

Niezależnie od powyższego pozwana zarzucała, że dokument zatytułowany umowa pożyczki, opatrzony datą 10.06.2006 r. nie powstał w dacie w nim wskazanej i został antydatowany. W szczególności przedmiotowy dokument nie został sporządzony przed zawarciem w dniu 18.07.2006 r. przez W. Z. (1) i B. W. notarialnej umowy darowizny lokalu przy ul. (...) we W..

Z ostrożności procesowej, w razie przyjęcia, że podpisy pod umową pożyczki oraz aneksem do umowy zostały nakreślone przez W. Z. (1), pozwana zarzucała, że oba dokumenty zostały sygnowane przez W. Z. (1) w stanie wyłączającym swobodne wyrażenie woli, albowiem wysoce prawdopodobne jest działanie W. Z. (1) pod wpływem presji wywieranej przez syna S. Z. i jego byłą żonę M. Z., którzy od lat pozostają w konflikcie z pozwaną i pozostałym rodzeństwem. Wedle pozwanej, powódka nigdy nie przekazała W. Z. (1) kwoty pieniężnej wskazanej w pozwie, a umowy i notarialne oświadczenie o poddaniu się egzekucji, przedłożone przez powódkę, dotyczą czynności, która nigdy nie zaistniała w obrocie prawnym. W dalszej kolejności pozwana wskazywała na rozbieżne twierdzenia powódki co do wysokości udzielonej rzekomo pożyczki. Zwracała uwagę na to, że w pozwie wartość przedmiotu sporu określono na kwotę 92 000 zł, z treści zaś samej umowy pożyczki wynika, iż opiewała ona na kwotę 90 000 zł (wyrażoną liczbowo), albo 80 000 zł (wyrażoną słownie). Ponadto, wedle treści aneksu z dnia 26.05.2011 r. kwota pożyczki wynosi 90 000 zł, zaś powiększona o odsetki ustawowe skapitalizowane na dzień 01.06.2011 r. wyraża się kwotą 135 000 zł, przy czym sam sposób wyliczenia kwoty pożyczki wraz z odsetkami wydaje się wysoce wątpliwy, skoro odsetki ustawowe od kwoty 90 000 zł za okres od 11.06.2008 r. do 01.06.2011 r. wynoszą 34 000 zł, a nie 45 000 zł jak to wskazuje powódka.

Pozwana podnosiła, że z uwagi na stosunkowo dobrą sytuację materialną, od trzydziestu lat, jako jedyna z pięciorga rodzeństwa, wspomagała matkę W. Z. (1) materialnie, przekazywała jej pieniądze na spłatę długów, zakup lekarstw, wyjazdy do sanatorium, bieżące utrzymanie, opłacała rachunki mieszkaniowe, finansowała remonty i wyposażenie mieszkania przy ul. (...) we W.. Pozwana w całości sfinansowała wykup powyższego lokalu od Gminy W. w dniu 29.09.2005 r. za cenę 13 605 zł (wpłata w kasie Gminy w kwocie 14520 zł) oraz przekazała pieniądze na opłacenie kosztów notarialnych w kwocie 1625,48 zł. W maju 2011 roku podczas pobytu we W., pozwana uregulowała wszystkie zaległe opłaty związane z lokalem, w którym mieszkała jej matka i przepisała na swoje nazwisko umowę z dostawcami usług telekomunikacyjnych. W. Z. (1), urodzona (...) od około 50. roku życia utrzymuje się z niewysokiej emerytury; poza kwotami otrzymywanymi od pozwanej, nigdy nie dysponowała jednorazowo kwotą pieniężną większą niż jej miesięczne świadczenie wypłacane przez ZUS, w szczególności nigdy nie dysponowała kwotą rzekomej pożyczki w wysokości 80 000 – 90 000 zł. Z uwagi na wieloletnią pomoc finansową otrzymywaną od córki B. W. oraz sfinansowanie wykupu mieszkania od Gminy W., W. Z. (1) podjęła decyzję o powołaniu B. W. do całości spadku po sobie, co uczyniła testamentem notarialnym z dnia 29.05.2005 r. Rep. A (...), a następnie umową notarialną z dnia 18.07.2006 r. darowała córce B. W. lokal mieszkalny przy ul. (...) we W.. Pozwana zaznaczała, że ani przed zawarciem umowy darowizny ani po tej dacie W. Z. (1) nie informowała jej o jakichkolwiek zobowiązaniach finansowych

zaciąganych u powódki, w szczególności o pożyczce którą jakoby zaciągnęła w dniu 10.06.2006 r. Pozwana podkreślała również, że sytuacja majątkowa powódki i jej rodziny od lat jest zła, powódka nie mogła zatem udzielić teściowej pożyczki w kwocie wskazanej w umowie z dnia 10.06.2006 r., albowiem nie dysponowała takimi środkami. Wedle wiedzy pozwanej, M. Z. i S. Z. sami zaciągali liczne zobowiązania; toczyły się wobec nich postępowania egzekucyjne oraz karne. Pozwana wyjaśniała, że sama pożyczyła bratu kwotę 2000 dolarów kanadyjskich, dług ten został zwrócony dopiero w 2005 r. S. Z. pobił wówczas pozwaną, od tego czasu narastał konflikt rodzinny. Powódka i jej były mąż nie chcą zaakceptować suwerennej decyzji W. Z. (1) o przekazaniu mieszkania pozwanej, wywierają nacisk na W. Z. (1), próbując za jej pośrednictwem i z jej udziałem uzyskać nienależne korzyści majątkowe od pozwanej, której sytuacja materialna jawi się im jako znacznie korzystniejsza niż ich własne położenie.

Ustosunkowując się do twierdzeń pozwanej zawartych w odpowiedzi na pozew, powódka M. Z. w piśmie procesowym z dnia 05.03.2012 r. (k.89) podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. W ocenie powódki brak jest podstaw do kwestionowania autentyczności podpisów W. Z. (1) na dokumencie umowy pożyczki z dnia 10.06.2006 r. oraz aneksie do niej z dnia 26.05.2011 r. Dokumenty te nigdy nie były kwestionowane przez samą dłużniczkę, przeciwko której aktualnie toczy się postępowanie egzekucyjne ściśle powiązane z przedmiotową umową pożyczki. Powódka zaprzeczała również twierdzeniom pozwanej, jakoby sporna umowa wraz z aneksem zostały zawarte przez W. Z. (1) w stanie wyłączającym swobodne powzięcie przez nią decyzji i wyrażenie woli. Wyjaśniała, że pożyczyła dłużniczce kwotę 90 000 zł, a w celu zabezpieczenia spłaty pożyczonych pieniędzy strony postanowiły zawrzeć umowę w formie pisemnej. W ocenie powódki, nawet gdyby przyjąć, że W. Z. (1) była pod presją swojego syna i M. Z., to nie są to czynniki stanowiące o tym, że oświadczenie woli W. Z. (1) dotknięte jest wadą.

Odnosząc się do zarzutu rozbieżnych twierdzeń powódki co do wysokości udzielonej kwoty pożyczki, powódka podtrzymała, że kwota udzielonej pożyczki wynosiła 90 000 zł. Wymieniona w umowie kwota słownie – 80 000 zł została wpisana omyłkowo. Nieprawidłowości w zakresie naliczenia odsetek nie mają natomiast znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Strony sporządzając aneks z dnia 26.05.2011 r. nie korzystały z pomocy profesjonalnych pełnomocników, co skutkowało błędnym wyliczeniem należnych odsetek. Niezależnie od powyższego powódka zwracała uwagę na to, że W. Z. (1) poddała się egzekucji w trybie art. 777§ 1 pkt 5 k.p.c. do kwoty 135 000 zł. Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego jest jednostronnym oświadczeniem woli, które rodzi skutki procesowe – powstaje tytuł egzekucyjny, a po nadaniu mu klauzuli wykonalności – tytuł wykonawczy. Niezależnie od tego, czy strony w aneksie błędnie wyliczyły kwotę odsetek, to akt notarialny sporządzony przez notariusza jest prawnie doniosły i funkcjonuje w obrocie prawnym. Powódka nie kwestionowała faktu, że pozwana pomagała W. Z. (1) materialnie. Zaprzeczała jednak twierdzeniom pozwanej, iż to tylko ona wspierała matkę. Powódka zaznaczała, że również ona i jej mąż przez wiele lat finansowali drobne remonty w mieszkaniu W. Z. (1) oraz zakup leków i innych potrzeb.

W dalszej kolejności powódka zaprzeczała jakoby to pozwana miała sfinansować wykup mieszkania dłużniczki. Pożyczone pieniądze zostały przekazane W. Z. (1) w kilku ratach. Z pieniędzy tych W. Z. (1) m.in. sfinansowała ona wykup mieszkania. Powódka podkreślała, że w zamian za udzieloną pomoc przy wykupie mieszkania, W. Z. (1) miała darować je swojemu wnukowi – Ł. Z., tj. synowi powódki i S. Z., co się jednak ostatecznie nie stało.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka M. Z. jest byłą żoną brata pozwanej – S. Z.. Pomimo orzeczonego rozwodu, powódka w ciągu ostatnich trzydziestu lat przez większość czasu pozostawała we wspólnym gospodarstwie domowym z byłym mężem.

(dowód: zeznania świadka A. T. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:03:05-00:20:00, przesłuchanie pozwanej B. W. e-protokół rozprawy z dnia 28.05.2012 r. od 00:04:23 do 00:22:28, częściowo przesłuchanie powódki M. Z. e-protokół rozprawy z dnia 07.05.2013 r. od 00:01:28 do 00:35:53);

W. Z. (1) była najemcą od Gminy W. lokalu mieszkalnego przy ul. (...) we W., w którym zameldowany był również jej syn S. Z.. W. Z. (1) utrzymuje się z emerytury w wysokości niespełna 800 zł.

(dowód: zeznania świadka S. Z. e-protokół rozprawy z dnia

09.08.2012 r. od 00:03:55 do 00:22:00, zeznania świadka A. T. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:03:05-00:20:00, zeznania świadka A. T. (2), e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:21:20-00:32:25, przesłuchanie pozwanej B. W., e-protokół rozprawy z dnia 28.05.2012 r. od 00:04:23 do 00:22:28);

Pozwana B. W. w 1982 roku wyjechała na stałe do Kanady, gdzie zamieszkuje do chwili obecnej. Pozwana przez wiele lat wspierała finansowo swoją matkę W. Z. (1), wysyłając jej z Kanady pieniądze na bieżące opłaty związane z utrzymaniem mieszkania, zakupem żywności oraz lekarstw. Najczęściej były to kwoty rzędu kilkuset dolarów kanadyjskich (100-600 CAD), wysyłane przez pozwaną raz na kilka miesięcy. Pozwana sfinansowała również wymianę okien w mieszkaniu przy ul. (...), przekazując na ten cel kwotę 2000 dolarów kanadyjskich, a także spłaciła zaległość W. Z. (1) z tytułu opłat za mieszkanie, przesyłając matce kwotę 1000 dolarów kanadyjskich. Oprócz tego B. W. dawała swojej matce pieniądze w gotówce, w czasie kiedy przyjeżdżała do niej w odwiedziny do Polski (najczęściej było to raz do roku), jak również przekazywała je przez swoją siostrę A. T. (1), która na co dzień opiekowała się matką. Oprócz pomocy finansowej otrzymywanej od B. W., W. Z. (1) otrzymywała niewielkie sumy pieniężne od syna S. Z., które najczęściej przeznaczała na zaspokojenie bieżących potrzeb.

(dowód: polecenia przelewu k. 62-78, zeznania świadka A. T. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:03:05-00:20:00, zeznania świadka A. T. (2) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:21:20-00:32:25, zeznania świadka W. Z. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, przesłuchanie pozwanej B. W. e-protokół rozprawy z dnia 28.05.2012 r. od 00:04:23 do 00:22:28);

W 2003 roku pojawiła się możliwość wykupu od Gminy W. mieszkania przy ul. (...) we W.. Ostatecznie pieniądze na wykup mieszkania w kwocie

13 605 zł przekazała matce pozwana B. W., która również uregulowała pierwszą ratę opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu w kwocie 915 zł oraz koszty notarialne w kwocie 1625,48 zł.

Do zawarcia pomiędzy Gminą W. a W. Z. (1) umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego przy ul. (...) we W., doszło w dniu 29 września 2005 roku.

(dowód: potwierdzenie wpłaty z dnia 26.09.2005 r. k. 80, akt notarialny z dnia 20.09.2005 r., Rep. A nr (...)– k. 81-83, zeznania świadka A. T. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:03:05-00:20:00, zeznania świadka A. T. (2) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:21:20-00:32:25, zeznania świadka W. Z. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, częściowo zeznania świadka S. Z. e-protokół rozprawy z dnia 09.08.2012 r. od 00:03:55 do 00:22:00, przesłuchanie pozwanej B. W. e-protokół rozprawy z dnia 28.05.2012 r. od 00:04:23 do 00:22:28);

W dniu 18 lipca 2006 r. W. Z. (1) zawarła z pozwaną w formie aktu notarialnego umowę darowizny lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) we W. wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku oraz w prawie użytkowania wieczystego gruntu. W § 2 tejże umowy zastrzeżono, że W. Z. (1) przysługuje prawo dożywotniego, bezpłatnego zamieszkiwania w przedmiotowym mieszkaniu, w szczególności do zajmowania oddzielnego pokoju z dostępem do pomieszczeń wspólnych.

(dowód: akt notarialny z dnia 18.07.2006 r. Rep. A nr (...)– umowa darowizny k. 11-12, zeznania świadka W. Z. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, przesłuchanie pozwanej B. W. e-protokół rozprawy z dnia 28.05.2012 r. od 00:04:23 do 00:22:28);

Powódka M. Z. oraz W. Z. (1) podpisały umowę, nazwaną umową pożyczki, datowaną na dzień 10 czerwca 2006 roku, w której powódka – jako pożyczkodawca oświadczyła, że udziela swojej teściowej – jako pożyczkobiorcy pożyczki w kwocie 90 000 zł, która ma być zwrócona do dnia 10 czerwca 2008 roku. W przypadku niedotrzymania określonego w umowie terminu zwrotu pożyczki, pożyczkobiorca obowiązany był do zapłaty odsetek ustawowych (§1 ust. 2 umowy).

Zgodnie z brzmieniem § 3 umowy, kwota 90 000 zł została przekazana pożyczkobiorcy w chwili zawarcia umowy pożyczki.

(dowód: umowa pożyczki z dnia 10.06.2006 r. k.200, zeznania świadka W. Z. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, częściowo przesłuchanie powódki M. Z. e-protokół rozprawy z dnia 07.05.2013 r. od 00:01:28 do 00:35:53);

Pomimo powyższego zapisu, w dacie podpisania umowy, W. Z. (1) nie otrzymała od powódki żadnych pieniędzy.

(dowód: zeznania świadka W. Z. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, częściowo przesłuchanie powódki M. Z. e-protokół rozprawy z dnia 07.05.2013 r. od 00:01:28 do 00:35:53);

W dniu 26 maja 2011 r. M. Z. i W. Z. (1) podpisały sporządzony przez powódkę aneks do umowy pożyczki z dnia 10 czerwca 2006 r. Zgodnie z brzmieniem § 2 aneksu, termin spłaty pożyczki określony w umowie z dnia 10.06.2006 r., przedłużony został do dnia 1 czerwca 2011 roku. Jednocześnie strony oświadczyły, że kwota pożyczki na dzień 01.06.2011 r., powiększona o skapitalizowane odsetki wynosi 135 000 zł. W aneksie strony zmodyfikowały również treść pierwotnej umowy w ten sposób, że ustaliły, iż w celu zabezpieczenia spłaty kwoty pożyczki W. Z. (1) podda się egzekucji w trybie art. 777§1 pkt 5 k.p.c. na rzecz pożyczkobiorcy M. Z. do kwoty 135 000 zł, w przypadku nie uiszczenia przez pożyczkobiorcę powyższej kwoty do dnia 01.06.2011 r. M. Z. jako pożyczkodawca zastrzegła sobie prawo do wystąpienia do Sądu o nadanie klauzuli wykonalności temu oświadczeniu w terminie do dnia 1 czerwca 2012 r.

Tego samego dnia W. Z. (1) złożyła w kancelarii notarialnej we W. przy ul. (...), przed notariuszem W. N. oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie 777§1 pkt 5 k.p.c. co do obowiązku zapłaty na rzecz M. Z. należności wynikających z umowy pożyczki z dnia 10.06.2006 r. oraz aneksu do tej umowy z dnia 16.05.2011 r. w łącznej kwocie 135 000 zł, w przypadku nie zapłacenia przez nią kwoty określonej w umowie do dnia 1 czerwca 2011 r.

(dowód: aneks z dnia 26.05.2011 r. do umowy pożyczki z dnia 10.06.2006 r. k.201, akt notarialny z dnia 26.05.2011 r. Rep. A nr (...)- oświadczenie o poddaniu się egzekucji k.202-203, zeznania świadka W. Z. (1)e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, częściowo przesłuchanie powódki M. Z.e-protokół rozprawy z dnia 07.05.2013 r. od 00:01:28 do 00:35:53);

Po 1 czerwca 2011 roku, powódka wystąpiła do sądu z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci aktu notarialnego z dnia 26.05.2011 r., zawierającego oświadczenie W. Z. (1) o poddaniu się egzekucji do kwoty 135 000 zł. Po uzyskaniu klauzuli wykonalności, powódka wystąpiła do komornika o wszczęcie egzekucji z majątku W. Z. (1). W ramach postępowania egzekucyjnego, toczącego się do chwili obecnej, zajęte zostało świadczenie emerytalne W. Z. (1).

(dowód: zeznania świadka W. Z. (1) e-protokół rozprawy z dnia 15.11.2012 r. 00:34: 09 do 00:47:10, częściowo przesłuchanie powódki M. Z. e-protokół rozprawy z dnia 07.05.2013 r. od 00:01:28 do 00:35:53).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powódka M. Z., po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, domagała się uznania za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny nieruchomości położonej we W. przy ul. (...), zawartej pomiędzy B. W. i W. Z. (1) w dniu 18 lipca 2006 r. Z treści pozwu wynikało, że zakwestionowana czynność prawna została dokonana w celu pokrzywdzenia powódki, której przysługuje wierzytelność w kwocie 130 000 zł w stosunku do dłużnika W. Z. (1), wynikająca z umowy pożyczki zawartej dnia 10.06.2006 r.

Podstawę prawną zgłoszonego w pozwie roszczenia stanowią przepisy art. 527 i nast. k.c., regulujące tzw. skargę pauliańską. Zgodnie z treścią art. 527 §1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika, dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za

bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Przepis art. 531§1 k.c. stanowi, że uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek czynności uzyskała korzyść majątkową.

Przesłankami roszczenia z art. 527 k.c. są: 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzycieli, 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, 3) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią. Podkreślić przy tym należy, że ciężar udowodnienia istnienia opisanych wyżej przesłanek, z mocy art. 6 k.c., spoczywa na wierzycielu.

Przepis art. 527§3 k.c. wprowadza domniemanie istnienia wiedzy osoby trzeciej co do działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, w sytuacji gdy wskutek takiej czynności prawnej, korzyść odniosła osoba pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem. Najdalej idące „ułatwienie” w realizacji skargi pauliańskiej przez wierzyciela wprowadza przepis art. 528 k.c., który stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W przedmiotowej sprawie, zaskarżona przez powódkę czynność prawna, stanowi umowę darowizny nieruchomości lokalowej położonej przy ul. (...), zawartą w dniu 18.07.2006 r. pomiędzy pozwaną B. W. a teściową powódki W. Z. (1). Z uwagi na to, że sporna umowa miała charakter nieodpłatny, powódka zwolniona jest z obowiązku wykazywania, że osoba trzecia (pозwana) wiedziała lub też mogła się dowiedzieć o tym, że dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela. Dodatkowo warto zaznaczyć, że odnośnie umowy darowizny ustawodawca wprowadza w art. 529 k.c. kolejne domniemanie, zgodnie z którym w przypadku, gdy w chwili dokonania darowizny dłużnik stał się niewypłacalny, przyjmuje się, iż działał on ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo odnosi się do przypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Mając na uwadze treść przytoczonych powyżej przepisów należy stwierdzić, iż rzeczą powódki w niniejszej sprawie było wykazanie, że na skutek zakwestionowanej w pozwie czynności prawnej, doszło do jej pokrzywdzenia jako wierzyciela. ***O pokrzywdzeniu wierzyciela, a więc powstaniu takiego stanu majątku dłużnika, który skutkuje niemożnością lub utrudnieniem, albo opóźnieniem zaspokojenia wierzyciela, można jednak mówić dopiero wówczas, gdy istnieje względem dłużnika określona wierzytelność, która zasługuje na ochronę w trybie przepisów regulujących skargę pauliańską.***

W ocenie Sądu, na gruncie rozpoznawanej sprawy powódka nie wykazała, by przysługiwała jej wobec W. Z. (1) ważna i skuteczna wierzytelność, której zaspokojenie byłoby zagrożone wskutek zawarcia zaskarżonej czynności prawnej. Przedłożona przez powódkę umowa pożyczki datowana na 10 czerwca 2006 roku, w świetle zgromadzonych w sprawie dowodów, jak również zasad doświadczenia życiowego, budzi uzasadnione wątpliwości co do ważności złożonych w niej oświadczeń woli.

Na wstępie zauważyć wypada, że na mocy przedmiotowej umowy powódka miała pożyczyć swojej teściowej W. Z. (1) kwotę 90 000 zł, której termin zwrotu przypadał na dzień 10 czerwca 2008 roku. Umowa pożyczki, jak stanowi przepis art. 720§1 k.c. polega na tym, że dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego pożyczkę określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić taką samą ilość pieniędzy, albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Jakkolwiek umowa pożyczki jest umową obligacyjną, wywiera ona jednak skutki także w sferze prawa rzeczowego. Ze sformułowania „zwrócić” wynika bowiem, że obowiązek oddania przedmiotu pożyczki przez biorącego powstaje tylko wtedy, gdy jej przedmiot został wydany przez pożyczkodawcę oraz, że między wydaniem a zwrotem musi upłynąć pewien okres czasu przeznaczony na uczynienie użytku z pożyczonych pieniędzy albo rzeczy (zob. J. Gudowski [w:] Komentarz do kodeksu cywilnego.

Księga trzecia. Zobowiązania., red. G. Bieniek, wyd. 6, Warszawa 2005, s. 348). Zaznaczyć dodatkowo należy, że dowód wydania przedmiotu pożyczki obciąża pożyczkodawcę.

W ocenie Sądu, opierając się na zebranych w sprawie materiale dowodowym, a w szczególności na zeznaniach świadków A. T. (1) oraz A. T. (2), jak również na przesłuchaniu pozwanej B. W., nie sposób przyjąć, by między powódką M. Z. a pożyczkobiorcą W. Z. (1) doszło do przekazania jakiegokolwiek kwoty pieniężnej tytułem realizacji zawartej umowy pożyczki. Wymienieni świadkowie oraz pozwana zgodnie podkreślali w swoich zeznaniach, że W. Z. (1) nigdy nie otrzymywała od swojej synowej żadnej pomocy finansowej, albowiem zarówno powódka jak i jej były mąż mieli liczne zobowiązania wobec osób trzecich, które nie pozwalały im na udzielanie komukolwiek pożyczek na tak wysoką kwotę jak 90 000 zł. Zresztą zła sytuacja finansowa powódki wynikała również ze złożonego przez powódkę oświadczenia majątkowego, na podstawie którego powódka uzyskała zwolnienie od kosztów w całości. Z relacji świadków A. T. (1) i A. T. (2) jednoznacznie wynika, że jedyną osobą, która wspierała finansowo W. Z. (1) była pozwana B. W., która na stałe zamieszkuje w Kanadzie i od czterdziestu lat przesyła matce środki na utrzymanie mieszkania, zakup lekarstw oraz sfinansowanie drobnych remontów w mieszkaniu. Okoliczność ta znalazła potwierdzenie w przedłożonych przez pozwaną poleceniach przelewu środków pieniężnych na rzecz matki W. Z. (1), które opiewały na kwoty rzędu kilkuset dolarów kanadyjskich i przeznaczane były na zaspokojenie bieżących kosztów utrzymania matki. Oprócz tego, pozwana przesyłała W. Z. (1) większe sumy pieniężne, m.in. na wymianę okien w wynajmowanym przez nią mieszkaniu (2000 CAD) oraz na spłatę zadłużenia ciężącego na lokalu (1000 CAD). Udokumentowany przez pozwaną fakt wieloletniego wspierania finansowego matki oraz zaspokajania jej życiowych potrzeb związanych z utrzymaniem mieszkania, stawia pod znakiem zapytania cel, jakim kierować się miała W. Z. (1), zaciągając u powódki rzekomą pożyczkę na kwotę 90 000 zł.

Nadto złożone przez powódkę zeznania w tym zakresie, które w dużej mierze korespondują z zeznaniami przesłuchanego w charakterze świadka byłego męża powódki S. Z., wydają się całkowicie niewiarygodne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego. Zarówno powódka, jak i świadek S. Z. wskazywali na rozprawie, że do przedmiotowa pożyczka na łączną kwotę 90 000 zł, udzielana była pożyczkobiorcy w kilku ratach po 20-30 tysięcy złotych każda, począwszy od 2003 roku. Dzięki temu W. Z. (1) żyła w dostatku, nie miała żadnych zaległości z tytułu opłat za mieszkanie oraz mogła wyjeżdżać na wczasy. Wedle świadka S. Z., jego matka „chciała poczuć gotówkę”, dlatego powódka jednorazowo przekazywała jej po kilkadziesiąt tysięcy złotych, które W. Z. (1) wydawała zgodnie z własnym uznaniem.

W ocenie Sądu przytoczone relacje powódki i jej byłego męża, wydają się niewiarygodne w świetle pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie. Zauważyć bowiem należy, że W. Z. (1) w dacie zawierania umowy pożyczki była już osobą starszą, w wieku 80 lat. Potrzeby takiej osoby, uwzględniając jej dotychczasową sytuację rodzinną i majątkową, są zazwyczaj skromne i ograniczają się do niezbędnych wydatków związanych z zakupem żywności, lekarstw oraz opłaceniem kosztów mieszkania. W. Z. (1) częściowo zaspokajała te potrzeby ze skromnego dochodu w postaci emerytury, w pozostałym zaś zakresie korzystała z pomocy finansowej córki B. W., która regularnie przesyłała matce pieniądze z Kanady. Opisana sytuacja majątkowa W. Z. (1) skłania zatem do wniosku, że nie miała ona tak wygórowanych potrzeb finansowych, dla których konieczne byłoby zaciągnięcie zobowiązań u powódki na kwotę 90 000 zł. Powyższą konstatację dodatkowo wzmacnia argument, iż powódka w niniejszym procesie, nie przedstawiła żadnego dowodu, potwierdzającego fakt przekazania W. Z. (1) jakiegokolwiek kwoty tytułem spornej pożyczki. Wedle Sądu, również w tym zakresie złożone przez powódkę zeznania są niewiarygodne.

Przy czym podkreślić należy, że powódka M. Z. potwierdziła przed Sądem okoliczność, iż w dacie podpisania umowy pożyczki nie doszło do przekazania na rzecz pożyczkobiorcy kwoty 90 000 zł, o czym stanowił § 3 tejże umowy. Kwota ta, jak zeznawała powódka, była przekazywana przez nią na rzecz M. Z. w kilku ratach, przy czym każdorazowo fakt ten był odnotowany na pokwitowaniach wystawianych przez dłużniczkę. W dalszej kolejności powódka twierdziła jednak, że z chwilą zawarcia umowy pożyczki zniszczyła wszystkie wystawione wcześniej pokwitowania, uznając, że nie będą one konieczne dla uwiarygodnienia jej roszczeń względem pożyczkobiorcy. Powyższe twierdzenia powódki, stoją w oczywistej sprzeczności z zeznaniami świadków A. T. (1) oraz A. T. (2), a także pozwanej B. W.; nie dają się również pogodzić z zasadami logiki oraz racjonalnego działania. Trzeba zauważyć bowiem, że przesłuchani w sprawie

świadkowie zgodnie wskazywali, że powódka M. Z. nie mogła udzielić W. Z. (1) pożyczki pieniężnej, albowiem nie posiadała ona środków pieniężnych umożliwiających jej przekazanie takiej kwoty na rzecz teściowej (powódka i jej były mąż od wielu lat mają problemy finansowe), a ponadto wątpliwy jest cel udzielenia takiej pożyczki oraz motyw, jakimi miałyby kierować się strony tej umowy. Świadkowie zwracali również uwagę na fakt, że ewentualne przekazanie środków pieniężnych na rzecz W. Z. (1), zostałyby zauważone przez jej najbliższą rodzinę, w tym córkę A. T. (1), która na co dzień zajmuje się matką i pomaga jej w bieżących sprawach. Wreszcie, należy zauważyć, że sama zainteresowana – W. Z. (1), stanowczo zaprzeczyła na rozprawie, jakoby miała otrzymać od pozwanej pożyczkę w kwocie 90 000 zł. Świadek potwierdziła wprawdzie, że to jej podpis widnieje pod umową pożyczki, nie potrafiła jednak wyjaśnić, czym strony kierowały się, zawierając sporną umowę.

Reasumując dotychczasowe rozważania zdaniem Sądu należy stwierdzić, że między powódką a jej teściową W. Z. (1) nie doszło do zawarcia ważnej umowy pożyczki, która rodziłaby po stronie tej ostatniej obowiązek zwrotu na rzecz powódki kwoty 130 000 zł. Nie wnikając w przyczyny, dla których strony podpisały sporną umowę, Sąd stanął na stanowisku, że złożone przez strony oświadczenia zostały złożone jedynie dla pozorów, a tym samym są one nieważne z mocy art. 83§1 k.c. Przepis ten stanowi, że nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Opisana w przytoczonym przepisie pozorność występuje więc w każdym przypadku, gdy strony zgodnie ustalą, że co najmniej oświadczenie woli złożone przez jedną z nich nie będzie wywoływało wyrażonych w nim skutków prawnych. W przypadku pozorności strony składają zatem dwa oświadczenia woli: jedno ujawnione jest tylko między nimi, drugie zaś przeznaczone jest na zewnątrz. Oświadczenie „uzewnętrznione” ustawodawca traktuje za nieważne, ponieważ nie posiada ono elementu konstytuującego każde oświadczenie woli, tj. zamiaru wywołania skutków prawnych (por. Z. Radwański [w:] System prawa prywatnego, t.2, Warszawa 2002, s.385).

Na gruncie rozpoznawanej sprawy, zdaniem Sądu, doszło do złożenia przez powódkę oraz jej teściową W. Z. (1) pozornych oświadczeń woli o zawarciu umowy pożyczki, które usprawiedliwiać miały inne, tylko im wiadome, cele. O pozorności zawartej umowy świadczy przede wszystkim fakt, że między stronami nie doszło do żadnego przesunięcia majątkowego, które urzeczywistniałoby wyrażoną przez strony na zewnątrz wolę zawarcia umowy pożyczki. Przyjmując zatem, że między stronami nie doszło do skutecznego zawarcia umowy pożyczki, stwierdzić wypada, że powódce nie przysługuje względem W. Z. (1) wierzytelność o zwrot kwoty 130 000 zł.

Na pozorność zawartej umowy pożyczki wskazują również wyjaśnienia samej powódki, która na rozprawie podała, że przyczyną podpisania umowy pożyczki było to, iż W. Z. (1) obiecywała jej oraz S. Z., że w przyszłości przekaze w drodze umowy darowizny mieszkanie przy ul. (...), na rzecz ich syna Ł. Z.. **Powódka tłumaczyła, że udzielona przez nią pożyczka nie miała być zwrócona przez pożyczkobiorcę w formie pieniężnej, lecz właśnie poprzez przeniesienie przez W. Z. (1) własności spornego lokalu mieszkalnego na rzecz swojego wnuka.** Przytoczone zeznania powódki, zdaniem Sądu, wzmacniają tylko tezę o pozornym charakterze zawartej umowy pożyczki, która miała służyć realizacji innych, ustalonych przez strony, celów. Jednocześnie podkreślić należy, że W. Z. (1), w dacie zawierania spornej umowy, była już starszą, schorowaną osobą, bardzo podatną na wpływy osób z jej otoczenia. Przysłuchując się zeznaniom W. Z. (1) nie sposób przyjąć, by podpisując umowę pożyczki, działała w pełni świadomie co do skutków prawnych złożonego przez nią oświadczenia. Wydaje się raczej, że świadek po prostu przystała na zaproponowane przez powódkę warunki (M. Z. przyznała na rozprawie, że to ona jednostronnie ustaliła treść umowy), działając w zaufaniu do powódki. Szczególnie, że trudno jednak wyobrazić sobie sytuację, w której osiemdziesięcioletnia kobieta, utrzymująca się wyłącznie ze skromnej emerytury, zaciąga zobowiązanie na kwotę 90 000 zł, zobowiązując się jednocześnie do zwrotu tej sumy w ciągu najbliższych dwóch lat. Takie działanie W. Z. (1), w świetle zasad doświadczenia życiowego, budzi uzasadnione wątpliwości oraz jawi się jako całkowicie nieracjonalne.

Konkludując, należy jeszcze raz podkreślić, mając na względzie całokształt podniesionych okoliczności, że powódce nie przysługuje względem W. Z. (1) wierzytelność z tytułu umowy pożyczki w kwocie 130 000 zł, a tym samym zawarta

w dniu 18 lipca 2008 r. pomiędzy W. Z. (1) a pozwaną B. W. umowa darowizny lokalu mieszkalnego nr (...), położonego we W. przy ul. (...), nie stanowi czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela w rozumieniu art. 527 k.c.

W świetle powyższego, powództwo o uznanie za bezskuteczną względem powódki, zakwestionowanej czynności prawnej, podlegało oddaleniu jako bezzasadne, w punkcie I sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu w punkcie II sentencji wyroku znajdowało podstawę w art. 98 k.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi procesowemu, na jego żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Z uwagi na to, że powódka w całości przegrała sprawę, Sąd zasądził od niej na rzecz pozwanej B. W. koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 617 zł, ustalone zgodnie z §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Zarządzenie:

1. odnotować;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki;
3. kal. 14 dni.